

2

ЛОПӨРДИ САЛГЫ ЭР.

Нөгү сөжур ю йигы лопөрни. Та кули салгы эр
Лопөрди тусилин чун! нандихан. лопөр же дүе эр цүе
шуерчини. Та ба дүе эр тили йигы цүе ден же цүе
цүе денни. цүе ден ги лопөрди дүе эр тилиги сөзы
же дуан фичини. дуэр лян сөзы дуан фичили, ги дуанбу
чин, лудни. Та ба сөзы вахуейчили. Каячу сыгы цүе-
ден шәни:

- сыгы мә эргили, жан же цүе цүе денни?! же цүе ден
ба лопөрди дүе эр йигузын цуесили .

Гуэлигы эр тян лопөр кан эрлели. цүе ден мә лопөрни:

- Ииди эр бу хохор цүе поли.

Лопөр хуейчили: Та кө ба ди эргы эр нәлели.

Цүе ден ги лопөрди ди эргы эр зу ба нөгү сөзы гиги
же дуан фичини . ди эргы эр е ба ги мә дуаншон

хуейлели. же цүе ден хәчи ии цуйчузын дан лопөрди

ди эргыди эрди тупон дасыли: Лопөр кө кан цуэргы

эрлели. цүе ден шәни:

- Ииди ди эргы ва бу хохор зу, та е поли. Лопөр кули

йигызын хуейчи ба ди салгы эр цен нәлели. Ликан, ди

сангы эр хан шэ. Лопэрди ди сангы эр ээ гэдэни ган
вamu фазни, ба шгы ва ии ди, ба согы ва ии чя,
ба анадн вamu дади ту но, шэ кудун. амудн чибучу,
тади нойда, зу шэди:

- шэ шүэжэн ба ни мэнгы гэ дасмн, нн бу ба шучи,
да нэй зуани ! ?

Лопэрди ди сангы эр тинчу шгы, зу гандн хуэйчи, ги
та ма шэни:

- ма-я ни ба н сундо шүэжэн берчи. шэ шүэ муирчани.
Та ма шэни:

- Нэй ва, ни бэ чи. Нэ шули ни мнгы.

Ди сангы эр бу даимн, та ма сундчили. шүэжэн шн-
ийхуэй е ги лопэрди ди сангы эр гилиги сээв, шэ дуан
шичили. шгы ва ба сээв дивз на ни ии мө, ба шн дуан-
шн лэ гиги шүэжэнли. шүэжэн канчу шгы шечихали.

Та зу шэди:

Ниди эргили юни. Ни ннн шүэ шүэжэн. та нэ ии тян,
лопэрди ди сангы эр ги шүэжэн ю кан ва, ю шүэшухэли.
шн йитян шүэжэнди шнни лэли кили. шүэжэнди пэнэн зу
шнчидни. Лопэрди ди сангы эр ги шүэжэн боди ва, кан
вазни. Та ба ва бодо кимнмуди мнчнн, ба ии чя,
шэ ва нули. шүэжэн шэни:

- На та бочуца, голигер.

Лоперди ди сангы эр ба цуэденди ва бо цуца голигер,
кэ бо цинле, ба ва кэ чыгилыха. ва не кули. цуэден
чинленлели. Та канди, цэсы: -

- Ни ба вади чонзы лү син, на цинле, ээ сө цө ва
кули.

Лоперди ди сангы эр ба цуэденди ва боцо хуэчунань-
шон, ба вади цуээн на цонь кэтонли. Та ба варади
чонзы, цуээн лян ци дан син, ги цуэден на цинлели.
Цуэден кончу цыгы, иха цыжали. Та зу шеди :

- Ни ба цуээн кэтон цыгы зуани ?

- Ни цө цө ги ни ба чончор, дудур лү син на цинле-
нимо, цө ги ни на лү син на цинлели. эр цуэден
миньыли, Та ээ цинни шеди : "Ва-я цыга бо цуэели."
Та мөнянчуан. ги ду зули. Цуэден ба ва сунды шели.
Хили та гө пөнен шонлөняи:

- Зей баншон по. цыгы эрку хан ця зей мөнтэди шуни.
цыгы бо та лөнгы гөди чуни.

Зу цыгы сыкур лоперди сангы эр ээ цуээтынэи диха
тиньыи, тана лөнгы шонлөндү банха пөни. " лоперди
эр мө ги цыгы цончу, зуаедо цыгы цөнен хытули.

Цуэ ден лян пәнен бан е саягыя челе, хулу-хутунди ба лисуй мян нощоя даца, пузы, ланоя ба цензы тогуале е лодо нощи шыншояли. Тага ланга чили лангы но, ке ели саны ню поли. Но чу чан, нанзын шә ләненни:

- Но ба дыги душман пәли. Шуәден лян пәнен зули ми ган, ван хи додо йиры хәявзышоя тана ба нощонди дуэзи ду дехали. ма ню ду ләкә дө чачили. Шуәден лян пәнен да ца, зуди чычи чыца, лопәрди әр зә цензы хыту на ту ба дензы ми дин, цензы гүлунди. Шә шуәденди пәнен канцянли. Та шә нәжыненни:

- Эй, зөй у цензы хыту са, за гунцян. Шуә ден канцян, ги пәнен шәди:

- Ми ван виха.

Пәнен бу ган чи. Шуәден пәжын по канцали. Лиган цосы нәгы лопәрди ди саны әрзы зә цензы хытуни. Лопәзиди әр ба ми әрзын да цензы хыту тәчуле, хә- шиди йиен шә шуәденни:

- Ми бу е нәли, баңә ги цәй ма бу сунца чыма ?! Цәй ма шули цә йиги.

- Эй меса зөй мерги бан хуәләу. - Шуәден ги дыги ва хуәидали. Тана ду йидани зуәха чили хуәли: шидени шуәден ги пәнен ба нанвуә ми ди, дө ги лопәрди әр

ба бир нэчу хэяныз пунн. пэнэн ги лопэрди эр ба

бир нэчу хэяныз пухали. шүэцэнди пэнэн фидо дундор лэнни.
шүэцэн фицуэли. лопэрди эр ба шүэцэнди ха цин :
дицони. Та ба шүэцэнди пэнэн нүэли вэди дицони,
гэ я фидо пэнэнди дицонилли. Та шүэцэнди пэнэн шэ
шүэцэнни.

- Ни хан бу чөлө, ба дыгы душман дин дэни бу пеха-
чима !

Шүэцэн кулу-хулу чөлө куэгили йи ло, пунди маарно ба
гэжэнди пэнэн педо дэннили. Та га ло дихали. шүэцэн
ба лопэрди эр хаадосы тади пэнэн, фидо :

- Га ба дыгы душман гө йуагилли: Шүэцэн кэ фицуэли,
Лопэрди эр фидо дундор лэнни. Та чөлө подо хэя-
зыди дихахор ба йишон зангы шили йикур цэ манмар
да хэянышон маншон монкөли. Дыгы сизур шүэцэн
дицинилли. Та йиван, пэнэн бу дэнмар. шүэцэн ба
сычин йиха канлели. Тади цин йуэ хөпөлели. шүэцэн ды-
ни юшучни, лопэрди эр додо та гычяя ло, шэ шүэ-
цэнни:

- Ии бу ё цөли, ган цен са качи зуани ?

Цүэцөн мө янцунан. Лоперди эр кө уоэди жибудоди
нин иен ванли цүэцөнли :

- Цэй я-на ?

- Ии я дө чо анни поми . - цүэцөн Ии лоперди эр
хуэйцали. Цүэцөн иин лоперди эр цыли, хуэли, аьху ба
нө ду дөжө, ба дуэзы дашон, шөни :

- Зой хуэй!

Тана зули. Оудо лумон, лопунанни дүидө ягги да види
кан. Лоперди эр шө Цүэцөнни :

- Ягги цусы кан хидоди. Ии куэ зуандо цы цы хыту. Кан
ба ни цө хидо кансы, ба нө ду бө начили. Насыгы суй
вар, та кан цө убали. Ба та нын тинчу е бу ду цө.

Цүэцян тинцян ягги хуа, Ииха зу зуанди цы хытули.

Цүэцөн Иикан давиди цөли. Хөпа ба Фа цө кан хидоди
нын канцянли. Иинви цыгышон та йтнар ман цы литу

зуантуэли. Та күли - күшынди ман цы литу зуанцянни.

ца види кан цонсы есын, ба цөн дуьаче, ба цүэцөн Ии

цөн цазыли. Давиди годинди цы жин Иикан, Ягги кан. Ба

та хади, ба ма дунгили Ии бянзы поли. Лоперди эр ба

Ииман нө ёшон е хуэйчили. Хуэйчи ги та ма шөни :

